

Centerpartiet
Miljöpartiet
Socialdemokraterna
Vänsterpartiet

Folkhälso- och tandvårdsberedningen Ärende 4

Yttrande över remiss om allmänt tandvårdsbidrag (ATB) för unga personer

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i folkhälso- och tandvårdsberedningen

Förslag till beslut

Primärvårdsnämnden beslutar följande:

Yttrandet från Centerpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet över remiss *Allmänt tandvårdsbidrag för unga personer* antas som nämndens yttrande och överlämnas till Socialdepartementet.

Motivering till förslaget

Bakgrund

Målet med det statliga tandvårdsstödet är att förbättra befolkningens tandhälsa genom att stimulera människor att regelbundet besöka tandvården och att subventionera tandvården för dem som behöver den mest. För personer med inga eller små tandvårdsbehov ska tandvårdsstödet bidra till att bevara en god tandhälsa genom ett ekonomiskt stöd till förebyggande insatser. För personer med stora tandvårdsbehov ska högkostnadsskyddet i det statliga tandvårdsstödet göra det möjligt att få tandvård till en rimlig kostnad.

Det statliga tandvårdsstödet består av tre olika delar:

- Allmänt tandvårdsbidrag (ATB) ges till alla som har rätt till statligt tandvårdsstöd, dvs. patienter som är 24 år och äldre, och får användas för betalning av all ersättningsberättigande tandvård. Storleken på ATB beror på patientens ålder. Till och med det år då patienten fyller 29 år och från och med det år då patienten fyller 65 år är bidraget 600 kronor per år. För övriga patienter uppgår bidraget till 300 kronor per år. Varje bidrag kan användas under högst två år.
- Särskilt tandvårdsbidrag (STB) ges till de som har en sjukdom eller en funktionsnedsättning som medför risk för försämrad tandhälsa. Bidraget lämnas två gånger per år med 600 kronor.
- Högkostnadsskyddet består av en ersättning benämnd tandvårdsersättning. För varje ersättningsberättigande tandvårdsåtgärd finns ett referenspris som tandvårdsersättningen beräknas utifrån. När patientens totala kostnader för ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder under en ersättningsperiod om ett år överstiger 3 000 kronor lämnas

tandvårdsersättning med 50 procent av den del av kostnaderna som överstiger 3 000 kronor men inte 15 000 kronor. För den del som överstiger 15 000 kronor lämnas ersättning med 85 procent av kostnaderna.

Regeringen beslutade den 5 juni 2024 propositionen Ändrad åldersgräns för avgiftsfri tandvård (prop. 2023/24:158). I propositionen föreslås att unga vuxna mellan 20 och 23 år inte längre ska omfattas av regionens skyldighet att erbjuda avgiftsfri tandvård samt att statligt tandvårdsstöd ska få lämnas för tandvårdsåtgärder som slutförs från och med det år då patienten fyller 20 år. Lagändringarna, som grundas på förslag i betänkandet När behovet får styra – ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa (SOU 2021:8), föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

I budgetpropositionen för år 2024 aviserar regeringen att åldersgränsen för den avgiftsfria tandvården ska sänkas från 23 år till 19 år samtidigt som det ska göras förändringar i bestämmelserna om allmänt tandvårdsbidrag (ATB). Reformen beräknas införas 1 januari 2025 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9 avsnitt 3.5). Remissen innehåller förslag till ändring av förordning (2008:193) om statligt tandvårdsstöd avseende ATB utifrån de aviserade förändringarna i fråga om sänkning av den avgiftsfria åldern.

Överväganden

I remissen föreslås de justeringar i fråga om ATB som aviserades i budgetpropositionen för 2024. I samband med införandet av sänkt åldersgräns för avgiftsfri tandvård avser regeringen:

- införa dubbelt ATB för personer som är 20–23 år och
- ta bort dubbelt ATB för personer som är 24–29 år.

Det innebär att unga vuxna i åldern 20–23 år, som föreslås från och med år 2025 inte längre har rätt till avgiftsfri tandvård utan i stället kommer att omfattas av bestämmelserna om statligt tandvårdsstöd, få allmänt tandvårdsbidrag med 600 kronor per år. Därutöver föreslås att patienter i åldern 24–29 år inte längre ha rätt till det dubbla beloppet utan i stället 300 kronor i allmänt tandvårdsbidrag per år. Genom att sänka ATB för åldersgruppen 24–29 år finansieras ATB för åldersgruppen 20–23 år. I detta avseende är förslaget kostnadsneutralt, men ser man till helheten av förändringarna för unga vuxna innebär det en stor besparing på åldersgruppen eftersom det i nuläget utgår statsbidrag till regionerna för att åldersgruppen 20–23 år har avgiftsfri barntandvård. Primärvårdsnämnden ser en risk med att förändringen kan leda till försämrad tandhälsa i gruppen på sikt, samt ökade kostnader för samhället i stort.

Primärvårdsnämnden ställer sig negativ till Socialdepartementets förslag i remissen angående sänkning av ATB för åldersgruppen 24–29 år samt positiv till förslag om

att införa dubbelt ATB för åldersgruppen 20-23 år. Det dubbla ATB:t för unga vuxna möjliggör för fortsatta regelbundna besök till tandvården, vilket på sikt främjar en förbättrad mun- och tandhälsa i befolkningen. Unga vuxna är inte sällan i ett ekonomiskt utsatt läge i och med pågående studier eller pågående etablering på arbetsmarknaden. Därtill finns en dokumenterad socioekonomisk diskrepans mellan områden vad gäller vilka som besöker tandvården. Inspektionen för socialförsäkringen visar i en rapport från 2021 att avgiftsfri tandvård leder till större följsamhet för besök hos tandvården, speciellt i grupper med låg disponibel inkomst samt bland personer med tandhälsoproblem.

Om riksdagen antar regeringens och Sverigedemokraternas förslag att sänka åldern för kostnadsfri tandvård från 23 till 19 år bör i alla fall ATB:t återställas till att vara 600 kr för hela åldersgruppen 20–29 år. Det kan i sammanhanget påpekas att regeringen hittills inte har aviserat några medel för de övergångskostnader som sänkningen av åldersgränsen för avgiftsfri tandvård innebär för regionerna.